

Sektor samhällsbyggnad
Handläggare: Anders Kiani Janson
Tel: 0722-382408
E-post: anders.kiani-janson@ale.se

Kommunstyrelsen

Framställan från RENOVA AB angående beslutad dotterbolagsbildning

Kommunfullmäktige i Ales tidigare beslut daterat den 29 april 2013, KF § 79, innebar bland annat att Renova AB skulle bilda en koncern med ett moderbolag och två dotterbolag. Moderbolag och ett dotterbolag är bildat sedan 1 januari 2014. Tidpunkten för bildandet av det andra dotterbolaget Renova Miljöpartner AB var tänkt att ske senast vid årsskiftet 2015/2016, varvid denna verksamhet till dess kan ingå i dotterbolaget Renova Miljö AB.

Styrelsen i Renova AB har nu gjort en framställan till ägarkommunernas kommunfullmäktige att inte behöva dela den konkurrensutsatta verksamheten i två skilda dotterbolag, utan fortsatt låta den konkurrensutsatta verksamheten bedrivas i ett dotterbolag men med två skilda affärsområden, som idag.

Syftet med kommunfullmäktiges tidigare beslut var att nå en juridiskt hållbar bolagskonstruktion, ökad transparens, ökad tydlighet i gränssnittet mellan beställare och utförare samt bättre ekonomistyrning av direkttilldelade uppdrag. Vidare skulle verksamheten anpassas så att lönsamhet uppnås i respektive bolags affärsområde.

Renova kan nu ett år efter omstruktureringen visa att respektive affärsområde särskiljs ekonomiskt från varandra, i motsvarande grad som om de hade bedrivits i två skilda dotterbolag. Ett revisionsutlåtande gör bedömningen att det finns transparent redovisning mellan affärsområdena Logistik och Återvinning i enlighet med bolagets fördelningsnycklar, stödjande system och processer.

Mot bakgrund av detta och att syftena ovan är på god väg att uppnås bedöms att Renova ABs framställan bör bifallas. Med bakgrund i revisionsuttalandet så bedöms att samma ekonomiska transparens kan uppnås genom ett dotterbolag.

Smärre justeringar i bolagsordning, ägardirektiv och aktieägaravtal föreslås som en konsekvens.

Sektor kommunstyrelsens beslutsförslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt följande;

1. Kommunfullmäktige upphäver sitt beslut den 29 april 2013, KF §79, i de delar som avser bildandet av Renova Insamling och Logistik AB, sedermera benämnt Renova Miljöpartner AB.
2. Kommunfullmäktige antar förslag till reviderad bolagsordning för Renova Miljö AB enligt Bilaga 1.
3. Kommunfullmäktige antar förslag till reviderat ägardirektiv för Renova-koncernen enligt Bilaga 2.
4. Kommunfullmäktige uppdrar åt ombudet på bolagsstämman att rösta för att beslut fattas i enlighet med punkterna 2-3 ovan.
5. Kommunfullmäktige godkänner förslag till reviderat aktieägaravtal med övriga delägarkommuner enligt Bilaga 3.

Carita Sandros
Sektorchef Samhällsbyggnad

Anders Kiani Janson
Verksamhetschef

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Bolagsordning för Renova Miljö AB

Bilaga 2 Ägardirektiv

Bilaga 3 Aktieägaravtal

Ärendet expedieras efter beslut till:

För kännedom
Verksamhetschef TEKNIK Anders Kiani Janson

Ärendet

Kommunfullmäktige i Ale beslutade 29 april 2013, KF § 79, om Renovas framtida inriktning, innefattande bland annat att Renova AB ska bilda en koncern med ett moderbolag och två dotterbolag, nya bolagsordningar, ägardirektiv och nytt aktieägaravtal. Kungsbacka, som sista delägarkommun, beslutade i kommunfullmäktige den 13 augusti 2013 att Kungsbacka inte längre avser att vara delägarkommun i Renova AB.

De tidigare fattade besluten om aktieägaravtal gällde under förutsättning att alla elva ägarkommunerna ställde sig bakom avtalet, vilket fick som konsekvens att nya beslut fattades i resterande 10 ägarkommuner under hösten 2013. I ett senare beslut, Kf i Göteborg den 5 december 2013, § 12, senarelades också bildandet av de två dotterbolagen i maximalt två år. Under tiden medgavs att verksamheten bedrevs inom ramen för ett dotterbolag.

Renova AB har nu inkommit med en framställan om att fortsatt få bedriva den konkurrensutsatta verksamheten inom ett dotterbolag. Som en konsekvens behöver bolagsordningar, ägardirektiv och aktieägaravtal justeras, förslag på reviderade dokument återfinns som bilaga 1, 2 och 3.

Ärendet har tagits fram i samarbete mellan Göteborgs Stadshus AB och Stadsledningskontoret i Göteborg. Renova och Renovas ägarkommuners tjänstemän har varit delaktiga via KCR (Chefsnätverk mellan ägarkommunerna). Ägarrådet fick information om ärendet 2015-02-26.

Bakgrund

Den 17 december 2009 uppdrogs åt kommundirektören i Mölndal att bilda en arbetsgrupp med Renovas ägarkommuner för en översyn av ägarens bolagsdokument. Arbetet påbörjades som ett uppdrag att se över bolagshandlingarna, bolagsordning och ägardirektiv. I ljuset av den s.k. SYSÄV-domen, där Regeringsrätten beslutade att kommuner i Skåne inte kunde direkttilldela uppdrag inom avfallsområdet till sitt ägda bolag, så kom arbetet ganska snart att handla om vad som krävdes för att Renovas ägarkommuner skulle klara lagstiftningen.

Genom lagstiftning infördes senare det s.k. Teckal-undantaget i Svensk rätt. Undantaget innebär förenklat att om kommunerna gemensamt äger hela bolaget (kontrollkriteriet) och bolagets verksamhet till mer än 80 % utförs gentemot kommunerna (verksamhetskriteriet), så kan kommunerna direkttilldela uppdrag till bolaget utan annonsering på marknaden.

Den primära uppgiften kom att bli denna juridiska fråga, men kopplat till den också önskemål från ägarna om ökad transparens, ökad tydlighet i gränssnittet mellan beställare och utförare samt bättre ekonomistyrning och marknadsmässiga behandlingspriser på direkttilldelade uppdrag. Diskussionen kom också att handla om att Renovas olika verksamhetsgrenar gentemot olika kundkategorier skulle bygga på egen lönsamhet.

Efter att flera alternativa lösningar belysts tog ägarrådet ställning för att en omstrukturering för att klara Teckal-undantaget var det alternativ de flesta föredrog. Arbetsgruppen upprättade sedan ett tjänsteutlåtande om att omstrukturera Renova i tre bolag, ett moderbolag för den direkttilldelade avfallshanteringen enligt Teckal, ett dotterbolag för

omhändertagande av den konkurrensutsatta hanteringen av avfall och ett dotterbolag för konkurrensutsatt insamlingsverksamhet.

Bakgrunden till beslutet om två dotterbolag hade sin utgångspunkt i Renovas och ägarnas ambition att varje verksamhetsdel skulle visa lönsamhet, för att undvika att viss verksamhetsgren och dennas kunder subventionerade annan verksamhetsgren. Renovas styrmodell var vid det tillfället inte uppsatt för att möta dessa krav. Särskilt viktigt var att Renovas agerande inte skulle kunna ifrågasättas av andra marknadsaktörer, främst när det gällde lämnade anbud inom insamlingsverksamheten.

I senare beslut tilläts en senareläggning av bildandet av två dotterbolag till årsskiftet 2015/2016, och att tillsvidare fick den konkurrensutsatta verksamheten bedrivas i ett dotterbolag.

Denna senareläggning ska inte sammanblandas med uppdelningen i direkttilldelad verksamhet i ett moderbolag och konkurrensutsatt verksamhet i dotterbolag för att klara Teckal-kriterierna, vilket genomfördes årsskiftet 2013/2014.

Nuläge

Renova AB delades i två bolag den 1 januari 2014. Delningen resulterade i bolagen Renova AB och Renova Miljö AB och syftade till att särskilja de av ägarkommunerna direkttilldelade uppdrag, som utförs i moderbolaget Renova AB, från de tjänster som dotterbolaget Renova Miljö AB utför för företag, kommuner och andra organisationer på den konkurrensutsatta marknaden.

Denna förändring innebär att Renova AB nu bedöms uppfylla kraven i upphandlingslagstiftningen så att ägarkommunerna kan direkttilldela verksamhet till moderbolaget enligt det s.k. Teckal-undantaget.

2014 har präglats starkt av denna förändring, liksom av det fortsatta genomförandet av det åtgärdsprogram som påbörjades under 2013, med syfte att förbättra resultatet.

Omstruktureringen har medfört ett stärkt fokus på de olika ekonomierna i koncernen. Koncernen vände ett minusresultat under 2013 på 71 miljoner till en vinst för 2014 på 20,9 miljoner. Koncernens omsättning för 2014 uppgick till ca 1 150 Mkr.

Resultatet i Renova AB uppgick för 2014 till minus 4 Mkr. Resultatet låg i nivå med det förväntade med beaktande av beslutade omställningskostnader.

Renova Miljö AB redovisade ett resultat på ca 26 Mkr där Affärsområde Återvinning nådde ett resultat på ca 48 Mkr och där Affärsområde Logistik visade ett underskott på ca 22 Mkr.

Inom affärsområde Återvinning finns i grunden en stabil lönsamhet. Den största orsaken till årets resultatförbättring är att befintliga anläggningar har stor kapacitet och att framgångar på marknaden har gett väsentligt ökade volymer med positiva resultat effekter.

Inom affärsområde Logistik är målet att redovisa ett positivt resultat 2016. Affärsområdet uppvisar en positiv trend och har från och med halvårsskiftet 2014 uppvisat ett nollresultat. Detta är resultatet av ett stort pågående förändringsarbete som initierades i det åtgärdsprogram som styrelsen beslutade om 2013. Förändringen har bland annat inneburit lägre inköpskostnader till följd av omförhandlade avtal, sänkta personal- och fordonskostnader på grund av förändrade arbetssätt och justerade försäljningspriser. Genom

dessa åtgärder har samtliga hushållsentreprenader, som historiskt uppvisat stora förluster, förbättrats. Från och med 2015 avslutas en entreprenad med stort underskott.

Affärsområdet Logistik har under 2014 vunnit nya entreprenader med en högre lönsamhet än tidigare.

Sammanfattningsvis har ett förändringsarbete genomförts i hela koncernen för att effektivisera och därigenom uppnå beslutade besparingsmål. Detta i kombination med bland annat sänkta behandlingspriser för ägarkommunernas direkttilldelade verksamhet och ett flertal vunna upphandlingar i ägarkommunerna under året är kvittan på att koncernen är på rätt väg.

Enligt oberoende extern part har Renova AB idag marknadsmässiga priser på förbränning. Även övriga behandlingspriser har bedömts av chefsnätverket KCR ligga på en marknadsmässig nivå. Året har handlat mycket om tydlighet. Först och främst internt, för att säkerställa att intäkter och kostnader redovisas i rätt bolag och affärsområde, för att i sin tur säkerställa en tydlig, transparent och korrekt redovisning till styrelse och ägare. Rapportering och uppföljning sker per bolag och per affärsområde, vilket innebär att Renova Miljö AB idag följs upp som om det vore två bolag.

Den interna kontrollen förstärktes under 2014, för att säkerställa att Renova AB lever upp till ägarnas krav och förväntningar.

Under året fick också Renovakoncernen en ny verkställande direktör.

Ett särskilt chefsnätverk har bildats som ska följa Renovas verksamhet och vara avstämning för ägarkommunernas samverkan som beställare.

Arbetet i chefsnätverket flyter på bra och har funnit sina former. Ett årshjul har upprättats och prissamråd sker enligt plan. Samordning sker av vad som direkttilldelas.

Renovas motiv för framställan

Renovas motiv för sin framställan är följande vad gäller modell för ekonomisk styrning och uppföljning (ekonomistyrning):

Modellen ska säkerställa en transparent tydlig redovisning av respektive affärsområde.

Renova har per 2014-01-01 delat upp verksamheterna på ett sätt som idag visar på en tydlig transparens mellan moderbolag och dotterbolag, men även en tydlig uppdelning mellan respektive affärsområde inom dotterbolaget.

Ekonomistyrningen är upplagd på följande sätt:

Utifrån organisation och ansvarsfördelning har gjorts en uppdelning i de verksamheter som ska följas upp (ex fordonsverkstad, ÅVC, IT-avdelning)

Varje verksamhet som är föremål för uppföljning bildar ett eget kostnadsställe, där alla kostnader som avser verksamheten bokförs. Kostnadsställen kan sedan aggregeras till affärsområde, staber eller bolag, allt efter önskemål.

Grunden för ekonomistyrning är att intäkter och kostnader som avser en verksamhet redovisas på dess kostnadsställe och därmed kan följas upp.

För kostnader som är direkt hänförliga till en verksamhet sker detta på ett enkelt sätt genom att invägningar, fakturor, löner, avskrivningar mm bokförs på dess kostnadsställe. De resurser som behövs för en verksamhet finns således bokförda på dess kostnadsställe (anläggningar, personal mm).

För indirekta kostnader, som inte bara är till nytta för en verksamhet, t.ex. försäkringar, måste en fördelning av kostnaden ske till de olika verksamheternas kostnadsställen. Detta sker genom fördelningsnycklar, som utifrån exempelvis antal personer, ton, omsättning eller dylikt, utgör grund för fördelning av indirekt kostnad.

Ett annat exempel är den koncernstab som finns i Renova AB och som betjänar hela koncernen. Kostnaden för denna fördelas ut enligt fastställda principer.

En översyn av fördelningar sker i samband med budget och revision.

Intäkter och kostnader bokförs även på fler begrepp (dimensioner) än kostnadsställe, vilket gör det möjligt att följa upp produktlönsamhet, anläggningar, fordon mm.

För att skapa den uppföljning och rapportering som behövs för att styra verksamheten, finns systemstöd för att bygga rapporter.

I samband med delningen av Renova AB i två bolag har ekonomimodellen byggts om enligt ovanstående för att möjliggöra uppföljning av kostnadsställen, affärsområden, bolag, produkter mm. Det har också krävts att alla bolagets resurser i form av anställda, anläggningar, fordon mm har registrerats på rätt kostnadsställe samt att fördelningsnycklar för indirekta kostnader har räknats om. Det har varit ett mycket omfattande arbete att arbeta igenom hela koncernens verksamhet, för att säkerställa att kostnader och intäkter kan följas upp på alla nivåer.

Koncernen har säkerställt uppdelningen inom koncernen med att utöka med ytterligare 2 personer inom ekonomifunktionen. Koncernen har också inrättat en ny tjänst som koncerncontroller som har som en av sina bärande arbetsuppgifter att säkerställa att flöden är korrekt uppsatta, men även fokusera på hur man kan utveckla arbetssätt och processer inom koncernen.

Bolagets bedömning är att gjord uppdelning och möjlighet till resultatuppföljning möter ägarnas, styrelsens och koncernledningens behov utan att genomföra flytt av verksamheten i affärsområdet Logistik till ett separat bolag.

Bolaget har initierat ett uppdrag till PWC att granska att uppsatt styrmodell har tillräcklig kvalitet och en tillräcklig tydlighet i uppföljningen av koncernens verksamhet och att denna uppdelning av verksamheten i affärsområden skapar rätt förutsättningar för att säkerställa att särredovisning är fullföljd på ett tillfredsställande sätt samt att en ytterligare uppdelning i bolag inte tillför något mervärde ur ett ekonomistyrningsperspektiv. Det resulterande revisionsutlåtandet från PWC gör bedömningen att det finns transparent redovisning mellan affärsområdena Logistik och Återvinning i enlighet med bolagets fördelningsnycklar,

stödande system och processer.

Renovas motiv för sin framställan är följande vad gäller marknadsförutsättningar:

Renova Miljö verkar på den konkurrensutsatta marknaden. En delning av Renova Miljö AB i två bolag förändrar konkurrenskraften på marknaden i jämförelse med dagens situation.

Övriga offentliga och privata aktörer ser i allmänhet avfallshantering som en tjänst som inkluderar både transport och behandling. Liksom i övrig industriell verksamhet har en förskjutning skett från produkt till funktion. Efterfrågan av flexibla helhetslösningar, som innebär att leverantören tar hand om hela kedjan ökar och inkluderar även utbildning, behållare, utredningar, statistik mm. Utveckling verifieras av att de interna flödena mellan affärsområdena är väsentligt fler än förutsett.

En delning av Renova Miljö AB innebär att bolagen inte kan verka på lika villkor som övriga aktörer i branschen. Det är kunderna, offentliga som privata, som genom sina upphandlingar och förfrågningar ställer krav på hur branschen ska tillgodose deras behov. Kunderna eftersträvar i stor utsträckning enkelhet och trygghet vilket speglas i deras krav. För att kunderna skall få en enkel hantering läggs en stor del av problemlösning och administration på entreprenören. Om Renova Miljö delas kan inte en helhetslösning erbjudas med mindre än att upphandling sker. Detta förutsätter att anbudet tillåter underentreprenör, att upphandling hinner ske inom anbudstiden samt ökad administration. Renova Miljö har därmed inte samma förutsättningar som andra företag i branschen.

Det innebär ofta att kunden vill ha en kontaktperson, en faktura, sammanställd statistik m.m. för hela uppdraget. Ur kundens synvinkel ska det avfall som uppstår försvinna och behandlas på ett effektivt, miljövänligt och kostnadseffektivt sätt. En uppskattning av andelen förfrågningar som frågar på helhetslösningar är att cirka 85% av alla offentliga upphandlingar och cirka 90% av alla privata upphandlingar och förfrågningar, kräver kombination av transport, behållare och behandling.

Konkurrenterna har flera fördelar som Renova Miljö AB har att konkurrera mot. De kan verka utanför ägarkommunerna vilket innebär att de redan nu kan lägga anbud på större kunder som vill ha en leverantör nationellt. De kan lägga anbud på helhetslösningar även utanför deras huvudområde och utan föregående upphandling teckna avtal med underentreprenörer. De har inte skyldighet att visa öppenhet som en offentlig verksamhet.

Genom att dela dotterbolaget bedöms konkurrenskraften minska vilket innebär att ägarkommunerna genom sina tilldelningar riskerar att få bära större del av kostnaderna på anläggningar och overhead exempelvis Sävenäs, Marieholm, Tagene, sorteringsanläggningar, omlastningsstationer, spetskompetens som krävs oavsett fyllnadsgrad på anläggningar.

Stadsledningskontorets synpunkter

Av de tidigare tjänsteutlåtandena framgår att Stadsledningskontorets bedömning var att den dåvarande ordningen där ägarkommunerna direkttilldelade Renova AB uppdraget att förbränna hushållsavfall fick anses juridiskt tveksamt utifrån Renovas dåvarande struktur och verksamhet. Med anledning därav beslutades om en förändring av koncernstrukturen.

För att bedriva verksamheten i enlighet med gällande regler krävdes att den direkttilldelade verksamheten utfördes i ett moderbolag och den konkurrensutsatta verksamheten hanterades i ett dotterbolag. Då Renova-koncernen sedan den 1 januari 2014 är uppdelad i ett moder- och ett dotterbolag är de juridiska krav som föranledde bolagsdelningen uppfyllda, i vart fall tills framtida rättsutveckling visar annat.

Juridiskt finns det inget krav att ha två dotterbolag. Skälet till att det föreslogs var att säkerställa att även insamlingsverksamheten skulle visa lönsamhet. Den process som bolaget genomgått har lett till stora förändringar inom bolaget, och med stort fokus på de olika affärsområdenas ekonomier. Renova kan nu ett år efter omstruktureringen visa att respektive affärsområde särskiljs ekonomiskt från varandra, i motsvarande grad som om de hade bedrivits i två skilda dotterbolag. Ett revisionsutlåtande gör bedömningen att det finns transparent redovisning mellan affärsområdena Logistik och Återvinning i enlighet med bolagets fördelningsnycklar, stödjande system och processer.

Under processen med att dela upp bolagen har det framkommit att det s.k. Teckal-undantaget i lagen om offentlig upphandling inte kan tillämpas mellan koncernens bolag, eftersom verksamhetskriteriet (80%) inte uppnås mellan bolagen eller inom koncernen. Detta innebär att anskaffningar mellan dotterbolagen kommer att upphandlas till stor del. Detta innebär som tidigare beskrivits nackdelar för Renova i förhållande till privata aktörer på den konkurrensutsatta marknaden. I samband med att omstruktureringsarbetet fortskridit har också framkommit att de två planerade dotterbolagens handel med varandra blir större än vad som förutsågs, och därmed blir de affärsmässiga riskerna större, med möjlig konsekvens att ägarnas avgifter på sikt kan komma att öka om en delning i två dotterbolag sker.

Renova verkar ha klarat omstruktureringen bra och priserna har sänkts på förbränning av hushållsavfall. Transportverksamheten går fortsatt med underskott men förväntas visa lönsamhet under 2016. Ekonomin i dotterbolaget är delad så att det går att se vad de olika delarna genererar. Förtroende och tillit mellan ägarkommuner och bolaget har ökat. Stadsledningskontoret vill uppmärksamma vikten av att det över tid ska finnas en tydlighet i ekonomiredovisningen av de olika affärsområdena.

Mot bakgrund i ovanstående bedömer Stadsledningskontoret att Renova ABs framställan bör bifallas.

Föreslagna ändringar i bolagsdokumenten

1. Bolagsordning Renova Miljö AB

I samband med registreringen av namnet för Renova Miljö AB uppstod svårigheter med registreringen i anledning av att en text under § 4 innehöll skrivningen

- försälja återvunnet material

Denna text föreslås nu tas bort. Det innebär ingen förändring i verksamheten utan försäljning av återvunnet material får anses ingå i sista punkten i 4 §, nämligen att bedriva med ovanstående verksamheter naturligt anknytande rörelse. I övrigt innebär förslaget ingen ändring i bolagsordningen för Renova Miljö AB.

2. Ägardirektiv

I förslaget till ägardirektiv har Kungsbacka tagits bort. Vidare har skrivning om Renova Miljöpartners uppdrag förts över till Renova Miljö AB. En skrivning om tidigare beviljat anstånd med uppdelningen av dotterbolagen har tagits bort. Tillägg har gjorts om att Renova Miljö AB:s verksamhetsgrenar ska kunna ekonomiskt särredovisas så att ägarna ges möjlighet följa upp respektive verksamhets lönsamhet.

3. Aktieägaravtal

Förslaget till aktieägaravtal är förändrat genom att tidigare skrivningar kopplat till Kungsbackas ägande tagits bort. Vidare har det gjorts mera redaktionella ändringar i anledning av att koncernen nu föreslås bestå av två bolag i stället för tre.

Ekonomiska konsekvenser

Om Renova får fortsätta bedriva verksamheten i ett dotterbolag medför detta inga ekonomiska konsekvenser jämfört med nuläget.

Barnperspektivet

Inga särskilda aspekter på frågan har funnits utifrån detta perspektiv.

Mångfald och Jämställdhetsperspektivet

Inga särskilda aspekter på frågan har funnits utifrån detta perspektiv.

Miljöperspektivet

Om Renova får fortsätta bedriva verksamheten i ett dotterbolag medför detta inga miljökonsekvenser jämfört med nuläget.

Tillgänglighet

Inga särskilda aspekter på frågan har funnits utifrån detta perspektiv.

Ärendets informationsbehov

Inga särskilda aspekter på frågan har funnits utifrån detta perspektiv.

Ärendet expedieras efter beslut till

kommunstyrelsen och för fastställande hos kommunfullmäktige.

Bolagsordning för Renova Miljö AB**Bilaga 1**

Organisationsnummer 556946-0321

§ 1

Bolagets firma är Renova Miljö AB.

2 §

Bolagets styrelse har sitt säte i Göteborg, Västra Götalands län.

§ 3

Bolaget ägs indirekt av kommuner i Västsverige, nedan ägarkommunerna.

Det kommunala ändamålet med bolaget är att främja en långsiktigt hållbar utveckling i ägarkommunerna genom en miljöriktig behandling av verksamhetsavfall samt hushållsavfall från andra än ägarkommunerna.

Bolaget ska inte ha till syfte att bereda vinst åt aktieägarna.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. och 8 kap. 3 c kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag. Produktion och försäljning av värme och el ska dock bedrivas på affärsmässig grund. Bolaget ska inhämta kommunfullmäktiges ställningstagande i respektive ägarkommun innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

§ 4

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att

- behandla avfall från verksamheter och från hushåll från andra än ägarkommunerna
- anlägga och driva avfalls- och återvinningsanläggningar
- med härför lämpligt avfall eller annat bränsle producera och försälja värme och el
- insamla och transportera avfall

- bedriva med ovanstående verksamheter naturligt anknyttande rörelse.

§ 5

Bolagets aktiekapital ska utgöra lägst 5.000.000 kronor och högst 20.000.000 kronor.

§ 6

Antalet aktier i bolaget ska vara lägst 50.000 och högst 200.000.

§ 7

Bolagets styrelse ska bestå av 9 ledamöter och 8 suppleanter.

Göteborgs kommunfullmäktige ska utse 5 ledamöter och 3 suppleanter. Kommunfullmäktige i Kungälv, Lerum, Mölndal respektive Partille utser vardera 1 ledamot. Kommunfullmäktige i Ale, Härryda, Stenungsund, Tjörn respektive Öckerö utser vardera 1 suppleant.

Styrelseledamöterna och styrelsesuppleanterna väljs varje år för tiden intill slutet av nästa årsstämma.

§ 8

En till två revisorer jämte suppleanter för dessa väljs på årsstämma. Till revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

§ 9

Bolaget ska ha två lekmannarevisorer jämte två suppleanter. En lekmannarevisor jämte suppleant utses av Göteborgs kommunfullmäktige. En lekmannarevisor utses av Partille kommunfullmäktige jämte suppleant som utses av Mölndals kommunfullmäktige. Mandatperioden ska sammanfalla med den för styrelsen.

§ 10

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom brev till aktieägarna tidigast sex och senast två veckor före stämman.

§ 11

Årsstämma ska hållas inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår. Därvid ska följande ärenden förekomma:

1. Stämmans öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare vid stämman

3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av två justerare
5. Fråga om stämman blivit behörigen sammankallad
6. Fastställande av dagordning

7. Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse för bolaget
8. Beslut om
 - a. fastställande av resultat- och balansräkningar för bolaget
 - b. disposition av vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
 - c. ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören
9. Fastställande av arvoden åt styrelse, revisorer och lekmannarevisor jämte suppleanter
10. Anteckning av kommunfullmäktiges i ägarkommunerna val av styrelseledamöter och suppleanter
11. Val av revisorer och revisorssuppleanter
12. Anteckning av Göteborgs respektive Partille och Mölndals kommunfullmäktiges val av lekmannarevisor och suppleant
13. När så erfordras, beslut om ägardirektiv
14. Övriga ärenden, som i behörig ordning hänskjutits till stämman
15. Stämmans avslutande.

§ 12

Kalenderår ska vara bolagets räkenskapsår.

§ 13

Skulle bolaget upplösas eller likvideras ska dess behållna tillgångar tillfalla aktieägaren.

§ 14

Kommunstyrelserna i ägarkommunerna äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad

sekretess.

§ 15

Denna bolagsordning får inte ändras utan att respektive ägarkommuns kommunfullmäktige tagit ställning till ändringen.

Bolagsordningen har antagits vid bolagsstämman 2015-xx-xx

Ägardirektiv för Renova-koncernen**Bilaga 2**

organisationsnummer 556108-3337

Allmänt

Renova AB ("Bolaget") ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö, nedan Ägarkommunerna.

Ägarkommunerna har år 2010 godkänt ett generellt ägardirektiv avseende bland annat Bolaget. Detta ägardirektiv kompletterar det generella ägardirektivet och gäller därutöver.

Kommunala ändamålet

Kommunernas ändamål med sitt ägande av koncernen är att främja en långsiktig hållbar utveckling i Ägarkommunerna, framförallt genom en miljöriktig behandling av avfall som kommer från hushåll och verksamheter i Ägarkommunerna.

Koncernen innehåller moderbolaget Renova AB med dotterbolaget Renova Miljö AB. Avsikten med koncernen är att särskilja direkttilldelad verksamhet från konkurrensutsatt.

Bolagens uppdrag

Renova AB ska behandla avfall på direkttilldelade uppdrag av Ägarkommunerna. Bolaget ska vara ett avfallsföretag för dess ägarkommuner och aktivt medverka i en långsiktig hållbar utveckling genom att utföra prisvärda, miljö- och kvalitetsmässigt bra tjänster inom avfallsområdet. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med de beställningar som är kopplade till direkttilldelade uppdrag och i enlighet med Ägarkommunernas lokala och regionala avfallsplaner. Uppdragen ska innebära en miljöriktig omlastning, avfallsbehandling, en effektiv energiåtervinning genom produktion av värme och

el samt restprodukthantering. Bolaget ska tillhandahålla behandlingskapacitet för rötning av biologiskt avfall.

Renova Miljö AB ska behandla avfall från verksamheter som bedrivs i Ägarkommunerna eller annat avfall som av andra överlämnas till bolaget för återvinning eller bortskaffande. Bolaget får lämna anbud till Ägarkommunerna på icke direkttilldelade uppdrag inom avfallsområdet. Bolaget ska aktivt medverka i en långsiktig hållbar utveckling genom att erbjuda konkurrenskraftiga, miljö- och kvalitetsmässigt bra tjänster och produkter inom avfallsområdet.

Renova Miljö AB ska också bedriva insamling och övriga logistiktjänster för avfall från hushåll och verksamheter inom delägarregionen. Bolaget ska vara ett

logistikföretag för dess ägarkommuner och aktivt medverka i en långsiktig hållbar utveckling genom att i konkurrens erbjuda miljö- och kvalitetsmässigt bra tjänster och produkter inom insamlingsområdet.

Samverkan

Bolagen ska inom ramen för sina uppdrag, aktivt och strukturerat genom påverkan på exempelvis lagstiftning, direktiv och annat regelverk, verka för en för Ägarkommunerna och bolagen positiv hållbar utveckling av nationella och internationella förhållanden. Bolagen ska, där så är miljömässigt och affärsmässigt motiverat, kunna ingå olika former av samarbete med andra aktörer inom avfallsområdet. Sådant samarbete ska vara av allmänintresse för Ägarkommunerna. Samarbetet skall genomföras som ett led i att uppfylla bolagens uppdrag enligt detta ägardirektiv.

Renova AB ska eftersträva en aktiv och innehållsrik dialog mellan Ägarkommunerna och bolaget. Ägarkommunerna samverkar genom ett särskilt inrättat ägarråd och genom ett chefsnätverk inom bl.a. avfallsområdet. Chefsnätverket arbetar bland annat med uppföljning av ekonomi och verksamhet kopplat till direkttilldelade uppdrag och A2020, utformar beställningar, samråder om avgifter, samråder om tillkommande direkttilldelningar och övriga strategiska frågor samt bereder frågor som ska hanteras av ägarrådet.

Bolaget ska stödja dessa organ genom en öppen redovisning av bolagets verksamhet och ställa sitt kunnande till förfogande så att Ägarkommunernas avfallshantering utvecklas på bästa sätt. Bolaget skall underlätta en stärkt beställarroll hos Ägarkommunerna, inkluderande beställning, uppföljning och analys.

Innan start av verksamhet som kan överlappa med Ägarkommunernas respektive avfallsverksamhet ska bolagen inhämta berörd ägarkommuns synpunkter. Direkt verksamhet riktad mot kommuninvånarna ska alltid samrådaskommun för att möjliggöra en sammanhållen avfallsplanering. Kommunikationssatsningar ska samordnas med Ägarkommunerna.

Ekonomiska förutsättningar

Bolagens verksamhet ska drivas i enlighet med kommunalrättsliga principer om inte annat följer av lag och övriga regelverk som styr bolagens verksamhet. Verksamheten ska bedrivas kostnadseffektivt med största möjliga miljömässiga hänsynstagande. Bolagen ska finansiera verksamheten genom försäljningsintäkter och självfinansiera nödvändiga investeringar och utvecklingsarbete. Bolagen ska säkerställa en stabil ekonomisk utveckling med en tillfredsställande soliditet, för att skapa ett ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt agerande.

Investeringar ska motiveras och följas upp ur såväl ett samhällsekonomiskt som företagsekonomiskt perspektiv. Bolagen får inte pantsätta egendom eller på annat sätt ställa säkerhet för lån. Bolagen får uppta lån eller annan kredit mot säkerhet i form av borgen från Ägarkommunerna, under förutsättning att Ägarkommunerna lämnar borgen för lånet eller krediten. Bolagen får på marknadsmässiga villkor uppta kredit utan säkerhet i Göteborgs Stads koncernbank.

Renova AB:s prissättning av tjänster gentemot Ägarkommunerna ska präglas av bolagets självkostnad med ett rimligt tillägg för att finansiera nödvändiga framtida investeringar och utvecklingsarbete samt av tydlighet och transparens gentemot Ägarkommunerna. Bolagets målsättning skall vara att prissättningen över tid inte överstiger ett genomsnitt av marknadspriset per ton hos motsvarande anläggningar i Sverige. Ägarkommunerna ska debiteras lika stora avgifter per viktenhet efter avlämning vid Renovas mottagningsanläggningar.

Renova AB ska ställa kommunalrättsligt och konkurrensrättsligt godtagbara

avkastningskrav på sitt dotterbolag.

Det åligger styrelsen i Renova AB att i god tid inför varje verksamhetsår fastställa priset för de direkttilldelade tjänsterna. Bolaget ska dessförinnan, senast i september, samråda med respektive ägarkommun och redovisa underlaget för prissättningen till ovan nämnda chefsnätverk och på förfrågan till Ägarkommunernas ägarråd. Redovisningen ska innehålla för- och efterkalkyl av de kostnads- och intäktsslag som ingår i respektive direkttilldelat uppdrag. Chefsnätverket och ägarrådet har rätt att framställa synpunkter till styrelsen inför styrelsens beslut om pris.

Moderbolaget ska löpande kunna särredovisa intäkter och kostnader hänförliga till energiåtervinning genom förbränning, energi- och näringsåtervinning genom rötning, deponering samt eventuellt tillkommande direkttilldelade uppdrag.

Renova Miljö AB ska bedriva sin verksamhet i konkurrens med andra utförare och ska agera på ett sådant sätt att konkurrensen inte snedvrids. Detta bolags två verksamhetsgrenar ska kunna ekonomiskt särredovisas så att ägarna ges möjlighet följa upp respektive verksamhets lönsamhet.

Ekologiska och sociala förutsättningar

Bolagen ska ha ett långsiktigt hållbart förhållningssätt och låta ett helhetstänkande som beaktar såväl ekologiska som sociala aspekter vara vägledande vid fullgörandet av sina uppdrag.

Syftet och målsättningen för bolagens verksamhet är, utöver vad som anges i bolagsordningen, att minimera de negativa effekterna på människors hälsa och miljön vid utförande av sitt uppdrag, att minska resursanvändningen och främja tillämpning av avfallshierarkin, genom att maximera återanvändning och återvinning av material och energi och minimera deponeringen. Bolaget ska även i övrigt uppfylla de relevanta mål

som anges i EU-fördrag, avfallsdirektivet och i gällande europeisk och svensk miljö- och avfallslagstiftning.

Kontroll

Ägarkommunerna ska gemensamt, såvitt avser strategiska mål och viktiga beslut, tillförsäkras en kontroll över moderbolaget som motsvarar den som de utövar över den egna verksamheten. Moderbolaget ska lämna Ägarkommunernas kommunstyrelse den information om verksamheten som begärs.

Mellan Ägarkommunerna gäller ett aktieägaravtal. Det åligger Bolaget att i tillämpliga delar beakta det som ägarna därvid kommit överens om. Bolaget ska också följa gällande bolagsordning. Bolaget ska vidare tillse att dotterföretag till Bolaget följer detta ägardirektiv, det generella ägardirektivet och, i tillämpliga delar, vad Ägarkommunerna kommit överens om i aktieägaravtalet för Bolaget.

Före beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska bolagen inhämta Ägarkommunernas ställningstagande. De bolagsfrågor som måste underställas Ägarkommunerna framgår av det generella ägardirektivet. Av bolagsordningen framgår också att vissa beslut ska fattas på bolagsstämma.

Bestämmelserna i detta direktiv, sammantaget med bestämmelserna i bolagsordning, generellt ägardirektiv och aktieägaravtal, är utformade i syfte att de s.k. Teckalkriterierna ska vara uppfyllda. Bestämmelserna i styrdokumentet om Ägarkommunernas inflytande när det gäller strategiska mål och viktiga beslut ska tolkas på ett sådant sätt att inflytandet blir effektivt, i den meningen att Moderbolaget underställs en kontroll som gör det möjligt för Ägarkommunerna att utöva en avgörande påverkan på de beslut som fattas av Bolaget.

Detta ägardirektiv ska, för att äga giltighet, antas på bolagsstämma i bolagen.

Ägardirektivet har antagits vid bolagsstämman 2015-xx-xx

Aktieägaravtal mellan ägarna av Renova**Bilaga 3****§ 1 Inledning**

Renova AB ("Bolaget") ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö ("Ägarkommunerna"). Bolaget äger i sin tur Renova Miljö AB ("Renovakoncernen"). Detta aktieägaravtal reglerar förhållandet mellan Ägarkommunerna och täcker Renovakoncernen.

Renovakoncernen omstruktureras för att uppfylla de krav som gäller enligt EU-rätten och den svenska konkurrens- och upphandlingslagstiftningen. Avsikten med omstruktureringen är att på ett tydligare sätt skilja den direkttilldelade verksamheten gällande hushållsavfall från verksamhetsgrenar som ska vara utsatta för konkurrens. Genom ombildningen förväntas Ägarkommunernas avfallsverksamhet fortsatt kunna präglas av en långsiktigt god miljöutveckling samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna för respektive bolags verksamhet blir tydligare och mera transparenta.

Ägarkommunerna har enats om att följande ska gälla från och med 2014-01-01.

§ 2 Syfte med samverkan

Ägarkommunerna förbinder sig att samverka inom avfallsområdet genom Renovakoncernen i enlighet med bolagsordningarnas § 3. Syftet med samverkan är att främja en långsiktigt hållbar utveckling i ägarkommunerna, framförallt genom en miljöriktig behandling av avfall som uppstår inom ägarkommunerna. Långsiktiga gemensamma mål som Ägarkommunerna skall uppnå finns beslutade i den regionala avfallsplanen A2020 och utgör en gemensam plattform för samverkan. Bolagens ändamål framgår av bolagsordningar och ägardirektiv.

§ 3 Åtaganden

Ägarkommunerna ska i sin egenskap av uppdragsgivare till Bolaget verka enhetligt som en part gentemot Bolaget. Ägarkommunerna förbinder sig därför att till Bolagets mottagningsanläggningar avlämna det hushållsavfall som Ägarkommunerna har ansvar för och som ska behandlas genom energiåtervinning genom förbränning, energi- och näringsåtervinning genom rötning eller som ska deponeras. Mölndal omfattas dock endast av åtagandet att avlämna det hushållsavfall som kommunen har ansvar för och som ska gå till energiåtervinning genom förbränning.

Därutöver bestämmer varje kommun själv vilken övrig behandling eller tjänst som kommunen avser direkttilldela till Bolaget. Ägarkommunerna ska därvid samverka och eftersträva att variationerna mellan Ägarkommunerna blir så liten som möjligt.

Ägarkommunerna åtar sig att var för sig, inom de direkttilldelningar som görs, agera som aktiv beställare och att därvid utse lämpliga personer att företräda kommunen i relevanta samverkansorgan.

Ägarkommunerna förbinder sig att rösta för alla beslut och vidta alla andra relevanta åtgärder såvitt avser aktieägandet och Renovakoncernens drift som erfordras för att uppfylla villkoren i detta Avtal. Ägarkommunerna förbinder sig att tillse att varje av denne utsedd styrelseledamot och suppleant informeras om villkoren i detta avtal.

§ 4 Ny aktieägare

Ägarkommunerna är överens om att endast tillåta kommuner att inneha aktier i Bolaget. När så är lämpligt kan ytterligare kommuner med ändamålsenliga förutsättningar inbjudas att bli delägare i Bolaget. Beslut om inbjudan att bli delägare i Bolaget och nyemission av aktier får fattas endast om beslutet biträds av en kvalificerad majoritet motsvarande minst 90 procent av rösterna i Bolaget. Den tillträdande kommunen tecknar aktier till ett antal som motsvarar den tillträdande kommunens befolkningsandel bland de kommuner som biträtt detta avtal och till en kurs motsvarande Renovakoncernens substansvärde.

Överlåtelser av aktier i Bolaget mellan aktieägare eller till annan, ska vara underkastade befintliga aktieägars förköpsrätt enligt det förköpsförbehåll som framgår av Bolagets bolagsordning.

Kommun som inträder som ny aktieägare ska tillträda detta aktieägaravtal som part.

§ 5 Ägarråd m.m.

Envar av Ägarkommunerna ska utse två personer som representerar respektive kommuns kommunstyrelse att ingå i ett ägarråd. Ägarrådet ska vara ett forum för samråd mellan ägarna till Bolaget. Ägarrådet ska sammanträda minst en gång om året. Därutöver ska ytterligare sammanträden hållas när någon av Ägarkommunerna begär det. Göteborgs stad är ordförande och ska ansvara för att kallelse skickas till Ägarkommunerna. Ägarrådet ska endast vara ägarnas forum. Förekomsten av ett ägarråd ska inte påverka den rollfördelning som finns mellan Bolagets ägare och styrelse. Ägarrådet har inte någon beslutanderätt. Ägarrådet är inte heller företrädare för Ägarkommunerna i förhållande till bolagen eller tredje man.

Till ägarrådet finns kopplat ett chefsnätverk för bl.a. avfallsområdet. Nätverket är ett forum för samverkan mellan Ägarkommunerna som beställare. Chefsnätverket arbetar bland annat med uppföljning av ekonomi och verksamhet kopplat till direkttilldelade uppdrag och A2020, utformar beställningar, samråder om avgifter, samråder om tillkommande direkttilldelningar och övriga strategiska frågor samt bereder frågor som ska hanteras av ägarrådet.

Göteborgs stad bistår med den kunskap om Renova som inhämtas genom den inom Göteborg utvecklade uppföljningsprocessen.

§ 6 Styrelser

Styrelserna i Bolaget och i dotterbolaget i Renovakoncernen ska bestå av nio ledamöter och åtta suppleanter.

Göteborgs kommunfullmäktige ska utse 5 ledamöter och 3 suppleanter. Kommunfullmäktige i Kungälv, Lerum, Mölndal respektive Partille utser vardera

1 ledamot. Kommunfullmäktige i Ale, Härryda, Stenungsund, Tjörn respektive Öckerö utser vardera 1 suppleant. Valen bereds av ägarrådet enligt § 8.

Ägarkommunerna ska utse samma ledamöter och suppleanter i bolagen i Renovakoncernen så att styrelserna har persongemenskap.

§ 7 Lekmannarevisor

I varje bolag ska två ordinarie lekmannarevisorer och två suppleanter utses. En lekmannarevisor jämte suppleant utses av Göteborgs kommunfullmäktige. En lekmannarevisor utses av Partille kommunfullmäktige jämte suppleant som utses av Mölndals kommunfullmäktige. Valen bereds av ägarrådet enligt § 8.

§ 8 Valberedning

Genom ägarrådet framläggs förslag avseende styrelseledamöter med suppleanter och lekmannarevisorer med suppleanter.

Ägarrådet framlägger också förslag till inträdesordning för suppleanter samt förslag till arvoden i styrelserna. Valda ledamöterna och suppleanterna i Renovakoncernens två styrelser ska endast erhålla ett arvode för båda uppdragen.

§ 9 Avgiftsprincip

Ägarkommunerna förbinder sig att genom ägardirektiv till Bolaget se till att de avgifter som Ägarkommunerna som grupp debiteras för hushållsavfall enligt § 3, av Bolaget fördelas mellan Ägarkommunerna så att avgifter per viktenhet blir lika vid avlämning vid Renovas mottagningsanläggningar.

§ 10 Borgen

Varoch en av Ägarkommunerna förbinder sig att jämte de övriga

Ägarkommunerna på begäran av Bolagets styrelse pröva frågan om borgen för Bolagets lån. Borgensåtagande samt ianspråktagande av en borgen ska i förekommande fall fördelas med utgångspunkt i respektive Ägarkommuns andel av aktieinnehavet.

Som alternativ till lån med borgen kan Göteborgs stad genom sin koncernbank komma att erbjuda lån till Bolaget på marknadsmässiga villkor. Ägarkommunerna är överens om att bolagen i Renovakoncernen inte får pantsätta egendom eller på annat sätt ställa säkerhet för lån.

§ 11 Förändring av aktiekapital

Beslut om nedsättning eller ökning av aktiekapitalet eller om Bolagets likvidation, får fattas endast om beslutet biträds av en kvalificerad majoritet motsvarande minst 90 procent av rösterna i Bolaget, i andra fall än då aktiebolagslagens bestämmelser nödvändiggör detta.

§ 12 Tvister

Eventuella tvister mellan parterna i anledning av detta avtal ska avgöras av skiljemän enligt gällande lagstiftning om skiljemän. Skiljeförfarandet ska äga rum i Göteborgs kommun.

§ 13 Giltighetstid och uppsägning

Detta avtal är bindande först sedan det antagits i berörda kommunfullmäktige och undertecknats av samtliga Ägarkommuner.

Avtalet gäller för tiden 2014-01-01 -- 2018-12-31 och förlängs automatiskt med fem år åt gången om part ej säger upp avtalet senast två år före avtalstidens

utgång. Uppsägning ska vara skriftlig och översändas per brev till övriga Ägarkommuner.

Om någon Ägarkommun säger upp avtalet upphör det att gälla för alla Ägarkommuner vid avtalstidens utgång. Förhandlingar om nytt avtal förutsätts påbörjas direkt efter eventuell uppsägning.

§ 14 Arkivmyndighet

Regionarkivet för Göteborg är arkivmyndighet för Renovakoncernen.

Av detta avtal har envar av Ägarkommunerna tagit ett exemplar.

.....

.....

Ale kommun

Göteborgs stad

.....

.....

Härryda kommun

Kungälv kommun

.....

.....

Lerums kommun

Mölnåls stad

.....

.....

Partille kommun

Stenungsunds kommun

.....

.....

Tjörns kommun

Öckerö kommun